תורה אור

ותנשא לאחר ניסת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד שתתגרש ותנשא לאחר ניסת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד שתבדוק עצמה *כיצד בודקת את עצמה מביאה שפופרת ובתוכה מכחול ומוך מונח על ראשו אם נמצא דם על ראש המוך בידוע שמן המקור הוא בא לא נמצא דם על ראשו בידוע שמן הצדדין הוא בא ואם יש לה מכה באותו מקום תולה במכתה ואם יש לה וסת תולה בוסתה ואם היה דם מכתה משונה מדם ראייתה אינה תולה ונאמנת אשה לומר מכה יש לי במקור שממנה דם יוצא דברי רבי רשב"ג אומר דם מכה הבא מן המקור טמא ורבותינו העידו על דם המכה הבא מן המקור שהוא טהור מאי בינייהו אמר עולא *מקור מקומו טמא איכא בינייהו שפופרת אפגורי מפגרא לה אמר שמואל בשפופרת של אבר ופיה רצוף לתוכה אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן ותבדוק עצמה בביאה שלישית של בעל הראשון אמר ליה לפי *שאין כל האצבעות שוות אמר ליה ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל שלישי לפי שאין כל הכחות שוות ההיא דאתאי לקמיה דרבי אמר ליה לאברן זיל בעתה אזל בעתה ונפל ממנה חררת דם אמר רבי נתרפאה זאת ההיא אתתא דאתאי לקמיה דמר שמואל אמר ליה לרב דימי בר יוסף זיל בעתה אזל בעתה ולא נפל ממנה ולא מידי אמר שמואל זו ממלאה ונופצת היא וכל הממלאה ונופצת אין לה תקנה ההיא דאתאי לקמיה דרבי יוחנן דכל אימת (א) דהות סלקא מטבילת מצוה הות קחזיא דמא א"ל שמא רימת עיריך עלתה ביך לכי והבעלי לו ע"ג הנהר איכא דאמר אמר לה תגלי לחברותיך כי היכי דתהוו עליך להך גיסא נתהוו עלך להך גיסא ואיכא דאמר אמר לה גלי לחברותיך כי היכי דלבעו עליך רחמים דתניא °וטמא טמא יקרא *צריך להודיע צערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים אמר רב יוסף הוה עובדא בפומבדיתא ואתסי אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר רב התקין רבי *בשדות ראתה יום אחד תשב ששה והוא שנים תשב ששה והן שלשה תשב שבעה נקיים אמר ר' זירא °בנות ישראל א) החמירו על עצמן שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים ארבריה רבא לרב שמואל ודרש קשתה שני ימים ולשלישי הפילה תשב שבעה נקיים קסבר אין קשוי לנפלים *ואי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם א"ל רב פפא לרבא מאי אריא קשתה שני ימים אפילו משהו בעלמא *דהא א"ר זירא בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים °א"ל *אמינא לך (ב) איסורא ואת אמרת מנהגא היכא דאחמור אחמור היכא דלא אחמור לא אחמור (תבעוה נתר בחמין לטבול קמטים ע"ג נמל סי') *אמר רבא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה שתשב שבעה נקיים רבינא איעסק ליה °לבריה בי רב (ג) חנינא ג) א"ל סבר ליה מר למכתב כתובה *לארבעה יום א"ל אין כי מטא לארבעה נטר עד ארבעה אחרינא איעכב שבעה יומי בתר ההוא יומא א"ל מאי האי א"ל לא סבר לה מר להא דרבא דאמר רבא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב שבעה נקיים א"ל אימר דאמר רבא בגדולה דקחזיא דמא אבל בקטנה דלא חזיא דמא מי אמר א"ל בפירוש אמר רבא יל"ש גדולה לא שנא קטנה טעמא מאי משום דמחמרא קטנה נמי מחמרא אמר רבא אשה

לא

[תוספתא פ"ח]

ויקרא יג

א) (פרש"י ותוס' ע"ז תמצא בהריכות במגילה כח: וכתר"י ברכות ל' אין שומרין כרי"ף דף כב. בהריכות) ג) גי' סרכ סמגיד א"ל ליום פלן נכתוב כתובה איעכב ז' יומי בר מההוא יומא אתא א"ל מ"ש עבר מר הכי כו'

ותנשא לאחר. כדמפרש לקמיה שאין כל האצבעות שוות: **ותנשא לאחר.** דתלתא זימני בעינן לחזקה כרשב"ג. בכולה גרסינן ושלישית: **מכחול.** קיסם ארוך ומוך על ראשו של מכחול: **מן הצדדין.** וטהור: **ואם יש לה וסת.** לקלקול הזה שאינה רואה כל שעה מחמת תשמיש אלא לפרקים תולה בוסתה ומשמשת בלא בדיקה בין וסת לוסת: **דברי רבי.** הך מילתא לחודה דנאמנת אשה קאמר רבי אבל רישא כולה רבן שמעון היא: **אפגורי מפגרא.** שהעץ אינו חלק ומסרטט* ומוציא דם: **רצוף.** כפול: **ותבדוק בביאה שלישית של בעל ראשון.** כלומר מביאה שלישית של ראשון ואילך תשמש ע"י בדיקה ולמה תתגרש: **לפי שאין כל האצבעות שוות.** ושמא בבעל אחר לא תצטרך בדיקה ומוטב שתתגרש ותתקן ולא תבא לידי (ד) כרת הלכך מתגרשת עד שתתחזק בשלש אצבעות: **ותבדוק בביאה ראשונה של בעל שלישי.** משבא עליה פעם אחת לא תשמש שניה בלא בדיקה שהרי הוחזקה בג' אצבעות. ומשנינן אין חזקת ביאה אחת חזקה דאין כל הכחות שוין ושמא בעילה זו היתה בכח מרובה הלכך עד שתתחזק בג' ביאות לכל אחד ואחד והדר תבעי בדיקה לביאה רביעית של בעל שלישי: **ההיא דאתאי.** שהיתה רואה דם מחמת תשמיש: **בעתה.** הבהילה פתאום: **ממלאה ונפצת.** מתמלאה דם ומנפלתו בשעת תשמיש: **רימת עייריך.** בנות עיירך שהיו מתקנאות בך במיתה שביניך לבעליך. רימת לשון ליעה פרלדי"ן כמו (יבמות דף נג.) מידס ריימא וכמו (סוטה דף מ.) לא ישא אדם רומה: **כי היכי דתהוו עליך.** עד השתא להאי גיסא על מיתה יתירה שביניכם: **נתהוו עליך לאידך גיסא.** ויאמרו כמה שנואה זו ותשוב קנאה ממך: **הוה עובדא.** וגילתה צערה לרבים ובקשו עליה רחמים ונתרפאה: **בשדות.** מקום שאין בני תורה ואינן יודעות למנות פתח נדות מתי הן ימי נדה מתי הן ימי זוב: **ששה והוא.** כדין תורה ושמא בימי נדה הוא: **שנים תשב ששה והן.** לטומרא שמא ראשון סוף זוב ושני תחלת נדה וצריכה עוד ששה אבל שלשה דאילו הוה ימי זיבה צריכה ז' נקיים השתא נמי תשב שבעה נקיים שמא בימי זיבה עומדת: **קשתה שנים.** ולאחר בימי זוב: **איסורא.** דאפי' היכא דלא אחמור תשב על כרחה מן התורה: **צריכה לישב שבעה נקיים.** שמא מחמת תאות חימוד ראתה דם: **איעכב ד' יומי.** בתר יומא שנתפייסה לינשא:

לא

ונאמנת אשה לומר וכו' דברי רבי. פרש"י דדוקא הך סיפא דנאמנת כרבי אבל כולה רישא כרשב"ג דסבירא ליה* בג' זימני הוי חזקה ור"י מפרש דאפילו רבי מודה בראה מחמת תשמיש דבעי ג' זימנין לאחזוקה דומיא דהך דלעיל* דאמר לימים ב' ולמה שלא מנו חכמים ג' כגון אכלה שום או פלפלין דאפילו לרבי בעי תלת זימני:

ותבדוק עצמה בביאה שלישית וכו'. פירש בקונטרס מביאה שלישית ואילך תשמש על ידי בדיקה ולמה תתגרש מתוך לשונו משמע דאסורה לראשון אפי' בבדיקה וה"ה דהוה מצי למיפרך לפי פירושו דגם לשני לא תשתרי אלא ע"י בדיקה ליודלא ידע שיטיה דלאו כל האצבעות שוות ור"ת מתיר לראשון בבדיקה ויש להעמיד הברייתא כשאינה רוצה לטרוח בבדיקה או שאינה יודעת לבדוק וכן משמע בירושלמי בפ' דם הנדה דפריך ותבדוק עצמה בבעל שני ומשני לפי שאין כל האצבעות שוות כן י"ל דהש"ס דידן נמי פריך אשני ובתוספתא (פ"ח) נמי תניא עד כמה מותרת לינשא עד שלשה ט' פירוש עד כמה מותרת בלא בדיקה ומדלא מהדר אאיסורא לפרש עד כמה היא אסורה אפילו בבדיקה משמע דבבדיקה שריא אפילו לראשון ואתי שפיר לפירוש ר"ת דפירכא קמייתא הוי כמו פירכא שניה:

ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל שלישי. תימה למאי דלא ידע שיטיה דאין כל הכחות שוות ליפרוך דתבדוק עצמה בביאה שניה של בעל שני דלענין אצבע שלו אין לומר לא כל האצבעות שוות שהרי כבר ראתה פעם ראשונה על ידי בעילתו ומשום חזקת כחות אין להתירה שהרי אוחזקה בג' כחות של בעל ראשון ואין להתירה אלא מטעם זה דאין כל הכחות שוין ואין חזקת כחו של ראשון מועלת לשני ואכתי לא ידעינן הך טעמא:

כי היכי דתהוו עליך להך גיסא. פירש"י תחת אשר קנאו באהבת אישך יאמרו כמה שנאה גדולה ותשוב קנאתם ממך ובערוך* פי' שלטו בך עינים להתרחק מבעליך הודיעם עכשיו שאת בת דמים מרובים שבניך מרובין ביותר ויתנו עיניהם בך ויאמרו אשריה שדמיה מרובים שמתוך כך בניה מרובים ומתוך העין שיתנו בך יפסקו הדמים ותתרפא:

שנים תשב ששה. א) שמא ראתה יום ראשון דם ירוק ואינו מן המנין:

כל

[יבמות סד:]

[סג ע"ב]

יט א מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל' כב סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קפז סעיף ב [וברב אלפס שבועות פ"ב דף רפח:]:

כ ב מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף ה [וברב אלפס שם]:

כא ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

כב ד מיי' שם טוש"ע שם ס"ס:

כג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו [וברב אלפס שם]:

כד ו מיי' שם הל' כב טוש"ע שם סעיף ב:

כה ז מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ג ופ"ש [וברב אלפס שם]:

כו ח טוש"ע שם סעיף ט ע"ש:

ח* [מיי' פ"י מהל' טומאת צרעת הל"ו והל"ח]:

כז ט מיי' פי"א מהל' איסורי ביאה הלכה ד סמג שם טור ש"ע שם סי' קפג [וברב אלפס שם דף רפט:]:

ט* [טוש"ע שם סי' קפח סעיף ג וסי' קצד סעיף ג ובהג"ה]:

כח י כ מיי' שם פי"א הלכה ט וע' בהשגות ובמ"מ ובכ"מ שם סמג שם טוש"ע שם סי' קצב סעיף א [וברב אלפס שבועות פ"ב דף רל:]:

תוספי הרא"ש

דברי ר'. פירש"י אבל רישא לאו רבי היא דלר' בתרי זימני הויא חזקה. ומיהו י"ל דאף לר' בעינן ג' זימני כדאמרינן לעיל לימים שנים והיינו כר' וקאמר למה שלא מנו חכמים ג' כגון אכלה שום וראתה פי' אלמא גם לר' יש דבר שצריך שתתחזק ג' פעמים: **לפי שאין כל האצבעות שוות.** פירש"י ושמא בבעל אחר לא תצטרך בדיקה ומוטב שתתגרש ותתקן ולא תבא לידי חשש כרת הלכך מתגרשת עד שתתחזק בג' אצבעות. ומשמע לפי' שאסורה לראשון משמש שליש ואילך אפילו בבדיקה שלא תתא בחשש כרת. ול"נ פי' דאם יש חשש בבדיקה א"כ ואסרינן לה לראשון ע"י בדיקה א"כ למה לא נתיר אותה לבעל שלישי ע"י בדיקה בפעם רביעית וכי מחמת תקנת נשואי אשה נתיר חשש איסור ואם אין חשש איסור בבדיקה א"כ גם לראשון תהא מותרת. הלכך נ"ל דה"פ ותבדוק עצמה מביאה שלישית של בעל ראשון כלומר ואמאי מותרת לשני בלא בדיקה כיון שכבר הוחזקה לראות ג' פעמים בשעת תשמיש דומיא דפירכא שנית דפריך ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל שלישי כדפי' התם שתהא אסורה לשמש בלא בדיקה הכי נמי פריך הכא שתהא אסורה לשמש מכאן ואילך אפילו לבעל אחר ומשני לפי שאין כל האצבעות שוות וחזקת בעל ראשון אינה אוסרתה על בעל שני. והה"נ אי בעיא לברוק בביאה רביעית של בעל ראשון דשריא ליה אלא עצה טובה קמ"ל דמוטב שתתגרש ותינשא לשוק ולא תצטרך בדיקה: **ותבדוק** עצמה מביאה ראשונה של בעל שלישי. ותי' כיון דאכתי לא ידע טעמא דכל הכחות שוין ליפרוך נמי ותבדוק עצמה מביאה ראשונה של בעל שני שהרי אצבע שלו שוה לאצבע של ראשון. וי"ל דידע שפיר המקשה דאית לן למימר אין כל הכחות שוין כל זמן שלא הוחזקה באצבעות: **נתהוו** לאידך גיסא. פי' בערוך שתאמרי להם שאת בת דמים מרובין ויתנו בך עין לומר בניך מרובין ויפסקו ממך הדמים: **יום** אחד תשב ששה והוא. וצריך שיהו נקיים שבכל יום שתראה מספקי' דלמא השתא הוי תחלת נדה. והא דלא קאמר נקיים משום דלא שייך לומר נקיים אלא כשהם ימי ספירה: **שנים** תשב ששה והן. ותי' אמאי סגי לה בששה דלמא ראשון הוה בימי זיבה וימי נדה שאינה רואה כהן אין עולין לספירת זיבתה כדפסק ר"ת בימי לידה. וכשלהי בא סימן משום יחד ימי נדה לימי לידה ונמצא שהיא צריכה עדיין לשמור יום אחד כנגד אותו יום שראתה בימי זיבה. וי"ל אי מספקי' לשני בתחלת נדה א"כ הוי הראשון י"א יום של זיבה ולא בעי שימור מדאורייתא ואפילו אי בעי שימור מדרבנן לא היה ר' מחמיר על ספק שבשדות כל כך: **טפת** דם כחרדל. ותי' כיון דרואה ודאה מאי רבותא בטפת דם כחרדל. פשיטא דטמאה דבכל שהוא תנן. וי"ל דרבותא דיושבת ז' נקיים היינו משום דאיכא חמור דשלשום ראתה ולא ארעתה ופרא אלו ראתה לפני שני ימים היתה רואה עתה ראיה מרובה שכבר מעיינה פתוח ופרא אטכה אלא כחרדל ש"מ מעיינה סתום קמ"ל: **ארבריה** רבא כו'. ואי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. והא דאמרינן בפ"ב דכריתות ולרבא דאמר מחוסר כפורים דוב כוב דמי הא מתניתא היכי מתרץ לה אמר רב אשי מתרץ לה ביום מ' ליצירת נקבה ור' ישמעאל היא ואפשר לפתיחת הקבר בלא דם הוא ודם אליבא דחשי ברייתא קאמר הכי אבל איהו סבר אי אפשר לפתיחת קבר בלא דם כדקאמר הכא. אבל בשאילתות דרב אחאי כתב דהוא דקאמר התם אפשר לפתיחת הקבר בלא דם היינו ביום ארבעים שעדיין לא נגמר צורת הולד. ואפשר הקבר ליפתח בלא דם וליתא דהא לעיל בפ' המפלת אמרי' גבי המפלת חתיכה דפליגי ר' יהודה ורבנן בפלגתא דהני תנאי אם אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. אלמא מאן דאית ליה א"א לפתיחת הקבר אפי' בחתיכה

◆

לעזי רש"י
פרלדי"ן
[פרלדיי"ן].
דיבור, רכילות.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דהות סלקא מטבילת. נ"ב פי' כדאמר דכשטיהר ונכנסת לעיר היתה רואה דם א"ל מפני שחברותיה רואות כיון כשאתה נכנסת ומתקנאות בין לפיכך אתה רואה לכי והבעלי על גב הנהר קודם שתכנס לעיר כשד שלא יראו אותך: (ב) שם אמינא לך אנא איסורא ואת: (ג) שם איעסק ליה לבריה בי רב חנינא אמר ליה: (ד) רש"י ד"ה לפי שאין וכו' ולא תבא לידי שגגת כרת:

[לעיל סה. וש"נ]

◆

מוסף רש"י

ראה בעמ' הקודם למטה

[פסחים קיג:]

◆

גליון הש"ס

גמ' א"ל אמינא לך איסורא. עיין ברא"ש סי' שב"ע שהיה לו גי' אחרת כאן: **שם** לבריה בי רב חנינא. ברי"ף ובה"ג ולא"ש איתא בי רב חנינא:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה שנים וכו' שמא ראתה יום ראשון. נ"ב עי' ידי אליהו סי' מהל' איסורי ביאה דין ג' תי' א' ס"ג בסוף דבריו כזה:

ברכות סג. מו"ק ה. חולין פח. סוטה לב:

[רי"ף ורא"ש פ"ב דשבועות אי' בשורית]

[לעיל כה. וש"נ]

כתובות נח. מגילה כח:

[יבמות יג:]

יבמות לו: יומא יח:

פי' ליום ארבעה ועי' רש"י